

แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของครู :
กรณีศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*
GUIDELINES FOR ENHANCING TEACHERS' READINESS TO USE
ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI): A CASE STUDY OF A LARGE-SIZED
SCHOOL IN BANGKOK

วิมลศิริ บุญเฉลียว¹, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ² และ สุदारัตน์ สารสว่าง³
Wimonsiri Boonchaleaw¹, Prompilai Buasuwan² and Sudarat Sarnsawang³
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹⁻³
Educational Administration Kasetsart University, Thailand¹⁻³
Corresponding author E-mail: W.boonchaleaw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 91 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .967 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูล 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง 2) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน 3) ด้านการตระหนักทางจริยธรรม และ 2) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน 15 แนวทาง ได้แก่ ด้านการรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง 7 แนวทาง ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน 5 แนวทาง และด้านการตระหนักทางจริยธรรม 4 แนวทาง

* Received 2 January 2026; Revised 13 January 2026; Accepted 20 January 2026

คำสำคัญ : ความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์, ปัญญาประดิษฐ์ทางการศึกษา, ครูสอนระดับมัธยมศึกษา, ความต้องการจำเป็น, แนวทางการส่งเสริม

Abstract

The objectives of this research are (1) to examine the current and desirable states of teachers' readiness to use Artificial Intelligence (AI) in a large-sized school in Bangkok, and (2) to investigate guidelines for enhancing teachers' readiness to use AI in the same context. This study employed a two-phase research design. In Phase 1, the sample consisted of 91 public school teachers from a large-sized school in Bangkok, selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .967. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). In Phase 2, four key informants were purposively selected. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis.

The findings revealed that the overall current state of teachers' readiness to use AI, as well as each dimension, was at a moderate level, whereas the overall desirable state and each dimension were at a high level. The Priority Needs Index indicated that the priority needs, ranked from highest to lowest, were: (1) technology self-efficacy, (2) student interaction, and (3) ethical awareness. Furthermore, the proposed guidelines for enhancing teachers' readiness to use AI comprised three domains with a total of 15 guidelines: seven guidelines for technology self-efficacy, five guidelines for student interaction, and four guidelines for ethical awareness.

Keywords: AI readiness, Educational artificial intelligence, Secondary school teacher, Needs assessment, Enhancement guidelines

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาในฐานะเครื่องมือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติระบุว่า ปัญญาประดิษฐ์สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการ

สอน ซึ่งการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในระบบการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบ โปร่งใส และคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของนักเรียนและครู (UNESCO, 2021) เมื่อปัญญาประดิษฐ์ได้แพร่หลายมากขึ้นในบริบทสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้จึงเผชิญความท้าทายที่ซับซ้อน เช่น ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความเป็นส่วนตัวของผู้เรียน และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์จากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว UNESCO จึงได้เสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา โดยเน้นบทบาทของครูในฐานะผู้ใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณและเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับคุณค่าและจริยธรรมทางการศึกษา (UNESCO, 2023) แนวคิดนี้สะท้อนว่า ความสำเร็จของการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในโรงเรียนขึ้นอยู่กับระดับความพร้อมของครูมากกว่าศักยภาพของเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว

ในบริบทประเทศไทย ทิศทางดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่เน้นการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและฐานข้อมูลการศึกษาที่เชื่อมโยงได้ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการต่อยอดสู่การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ขณะเดียวกันบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ควบคู่เทคโนโลยีมีทักษะชีวิตอย่างยั่งยืน ได้จัดหลักสูตรพิเศษด้านปัญญาประดิษฐ์ โดยการขับเคลื่อนหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ยังคงต้องอาศัยความพร้อมของครูเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นในการประยุกต์ใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ตลอดจนการตระหนักทางจริยธรรมในการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนกรณีศึกษาจึงเผชิญความท้าทายในการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จริง โดยครูมีทักษะและความมั่นใจในการใช้ปัญญาประดิษฐ์แตกต่างกัน ขณะเดียวกันปัญญาประดิษฐ์แพร่หลายในสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โรงเรียนต้องปรับตัวและกำกับการใช้ให้เหมาะสมมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการกำหนดแนวทางส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจึงควรตั้งอยู่บนข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการประเมินความพร้อมของครูในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ตลอดจนการตระหนักทางจริยธรรม (Ramazanoğlu & Akin, 2024) ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือและกรอบการประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการเพื่อใช้เป็นฐานในการศึกษาความพร้อมของครูอย่างเป็นระบบ โดยทั้งสามด้านมีความเชื่อมโยงกัน การรับรู้ความสามารถความเชื่อมั่นของตนเองเป็นฐานให้ครูออกแบบการใช้ปัญญาประดิษฐ์และปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการตระหนักทาง

จริยธรรมทำหน้าที่เป็นกรอบกำกับการตัดสินใจเพื่อให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมปลอดภัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู โดยมุ่งศึกษาทั้งสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู เพื่อให้ได้หลักฐานที่สะท้อนบริบทจริงของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลกำหนดแนวทางการประยุกต์ใช้ในการวางนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
  - 1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประชากรได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 118 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 91 คนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

1.2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการพิเศษ จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน รวมจำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ข้อคำถามประกอบด้วย เพศ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงานในการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของความพร้อมในการใช้

ปัญญาประดิษฐ์ของครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ Likert (1967) โดยพัฒนาจากแบบวัด RAIS ของ Ramazanoglu & Akin (2024) จำนวน 19 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .967

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสาขาวิชา บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปยังโรงเรียนเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 91 ฉบับ

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และ สถานที่ที่กำหนดและจัดเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) ในระยะที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของความ พร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร (n=91)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	อันดับ ความ สำคัญ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. การรับรู้ ความสามารถทาง เทคโนโลยีของตนเอง	3.29	0.681	ปานกลาง	4.07	0.639	มาก	0.237	1
2. การมีปฏิสัมพันธ์กับ นักเรียน	3.36	0.775	ปานกลาง	4.10	0.676	มาก	0.220	2
3. การตระหนักทาง จริยธรรม	3.67	0.657	ปานกลาง	4.28	0.699	มาก	0.166	3
รวม	3.44	0.650	ปานกลาง	4.14	0.620	มาก	0.203	

จากตาราง 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$, S.D.=0.650) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตระหนักทางจริยธรรม ($\bar{x} = 3.67$, S.D.=0.657) รองลงมาคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ($\bar{x} = 3.36$, S.D.= 0.775) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง ($\bar{x} = 3.29$, S.D.=0.681)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D.=0.620) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตระหนักทางจริยธรรม ($\bar{x} = 4.28$, S.D.=0.699) รองลงมาคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ($\bar{x} = 4.10$, S.D.=0.676) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง ($\bar{x} = 4.07$, S.D.=0.639)

จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (ปัญญาประดิษฐ์) ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.203 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับสูงที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง (PNI_{modified}=0.237) รองลงมา คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน (PNI_{modified}=0.220) และอันดับสุดท้าย คือ การตระหนักทางจริยธรรม (PNI_{modified}=0.166) ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

1. ด้านการรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง สรุปได้ 7 แนวทาง ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ปัญญาประดิษฐ์ของโรงเรียน ผู้บริหารควรผลักดันนโยบายจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพครูด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบ 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือ มีระบบสนับสนุนและงบประมาณการพัฒนาสำหรับโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 4) การสร้างทัศนคติที่ดี ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ให้กล้าทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมครูให้เกิดทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ 5) ระบบที่เลี้ยงและการโค้ช โรงเรียนควรส่งเสริมด้วยการโค้ชที่เน้นการพัฒนาและการให้คำปรึกษา 6) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เปิดโอกาสให้ครูทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 7) การสร้างแรงจูงใจและรางวัล มีการให้กำลังใจชื่นชมความสำเร็จ รวมทั้งการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นผู้นำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้และมีผลงานเชิงประจักษ์เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจและเกิดผลในวงกว้าง ผ่านการจัดประกวดผลงานที่เป็นเลิศ

2. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน สรุปได้ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การบูรณาการปัญหาประดิษฐ์ เข้ากับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีความหมาย 2) การสื่อสารสองทางและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อให้เกิดพัฒนาควบคู่ไปพร้อมกัน 3) การสร้างระบบติดตามและให้ผู้เรียนประเมิน รวมทั้งให้นักเรียนประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) การจัดตั้งห้องเรียนนวัตกรรมที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนควรพัฒนาต้นแบบห้องเรียนนวัตกรรมที่มีอุปกรณ์และเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ครบวงจรพร้อมให้ครูได้ทดลองใช้จริงและแลกเปลี่ยนผลลัพธ์ 5) การปรับบทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ครูต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก

3. ด้านการตระหนักทางจริยธรรม สรุปได้ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายที่ระบุทิศทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างชัดเจน โดยมีกรอบจริยธรรมกำกับเพื่อความโปร่งใสและรับผิดชอบ 2) การกำหนดแนวทางและมาตรฐานด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ ควรกำหนดจรรยาบรรณในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และการสร้างแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความตระหนักทางจริยธรรม 3) การจัดทำคู่มือการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม คู่มือนี้ควรระบุแนวทางการใช้อย่างเหมาะสม 4) การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อกำกับดูแล ตรวจสอบและให้คำแนะนำ

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวสะท้อนช่องว่างระหว่างความพร้อมที่เกิดขึ้นจริงกับระดับที่ครูคาดหวังต้องการพัฒนาความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ให้สูงขึ้นไปอีก และชี้ให้เห็นว่าแม้โรงเรียนมีทิศทางส่งเสริมการใช้ AI แต่จำเป็นต้องส่งเสริมผ่านระบบสนับสนุนเพื่อยกระดับความพร้อมเชิงปฏิบัติของครูอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับทิศทางนโยบายการศึกษาที่มุ่งยกระดับการเรียนรู้ผ่านทักษะศตวรรษที่ 21 และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และสอดคล้องกับข้อค้นพบว่าความพร้อมครูขึ้นอยู่กับระบบสนับสนุนขององค์กรควบคู่กับปัจจัยส่วนบุคคล (Ayanwale et al., 2022)

อย่างไรก็ตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีผลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตระหนักทางจริยธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรมและครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะตัวกลางของการนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สิวริศร ตรีชิต (2568) ที่กล่าวว่าครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์สูงกว่าด้านอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพัฒน์ ชูเมือง และทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2568) พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนยังต้องมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของและพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ปัญญาประดิษฐ์

เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังในระดับสูงขึ้นในการพัฒนาความเชื่อมั่นและทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์ และแสดงให้เห็นว่าครูในสถานศึกษามีความตื่นตัวที่จะตอบสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดต่อการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ที่กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง คือ ความเชื่อของบุคคลว่าตนเองสามารถกระทำให้สิ่งหนึ่งได้สำเร็จ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจ และการพยายาม เช่นเดียวกับ Ismaniati et al. (2025) ที่เสนอว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความพร้อมของครูในการยอมรับและนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษา

รองลงมาคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน อาจเป็นเพราะครูเริ่มมีการนำ ปัญหาประดิษฐ์มาใช้ในโรงเรียนแต่ยังขาดความเชื่อมั่นด้านทักษะและความรู้ทางด้าน ปัญหาประดิษฐ์ ทำให้ยังมีความกังวลในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Liu et al. (2023) ที่อธิบายว่า การออกแบบกิจกรรมการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งครูต้องการบูรณาการปัญหาประดิษฐ์เข้ากับแผนการสอนของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ การตระหนักทางจริยธรรม อาจเกิดจากครู รับรู้ว่าตนเองตระหนักทางจริยธรรมอยู่ในระดับพื้นฐาน และสะท้อนถึงความต้องการพัฒนาใน ด้านนี้เป็นอันดับสุดท้ายเนื่องจากให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตามควรส่งเสริมให้ ครูเข้าใจและตระหนักทางจริยธรรมมากขึ้น เพราะเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้ครูใช้ปัญหาประดิษฐ์ อย่างรับผิดชอบ สอดคล้องกับ Celik (2023) พบว่า นอกจากความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและ การบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องมีความเข้าใจในการจัดการประเด็นจริยธรรม ด้วย

2. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญหาประดิษฐ์ของครูโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่าครูเริ่มที่ส่งเสริมด้านการรับรู้ ความสามารถทางเทคโนโลยีของตนเอง เนื่องจากครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญเป็นอันดับแรกใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การใช้ปัญหาประดิษฐ์ในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ การ ฝึกอบรมครูเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถ เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีที่ใช้ ปัญหาประดิษฐ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) สอดคล้อง Abcede-Morales & Jacob (2025) เสนอว่าการใช้ ปัญหาประดิษฐ์ที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการอบรมครูอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ สุพัตรา ปากดี (2567) พบว่าการ ประยุกต์ใช้ปัญหาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะต้องเตรียมการนำ ปัญหาประดิษฐ์ไปใช้สำหรับสถานศึกษา โดยการวางแผนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนมีบทบาทสำคัญใน การสร้างชุมชนแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการใช้ ปัญหาประดิษฐ์ (สิริน ฎกมานนท์ และพัชราภรณ์ ทัทพมาล, 2567) และครูต้องปรับบทบาท เป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูในยุคนี้จะต้องเป็นโค้ช ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ สติชัย กุลสอน (2568) ที่กล่าวว่าในยุค ปัญหาประดิษฐ์ ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน

ด้านการตระหนักทางจริยธรรมเป็นอีกด้านที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนต้อง กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Wang et al. (2023) กล่าวถึงนโยบาย ทางการศึกษาและโครงการฝึกอบรมครูควรครอบคลุมถึงการใช้ปัญหาประดิษฐ์อย่างมี จริยธรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ เชื้อกุลชาติ และคณะ (2568) เสนอว่า ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยต้องคำนึงถึงจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน 15 แนวทาง ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 ระดับนโยบาย หน่วยงานด้านการศึกษาคควรกำหนดนโยบายและทิศทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางปัญญาประดิษฐ์ของครู ควบคู่กับการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกำหนดกรอบจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ทางการศึกษาเป็นแนวทางเดียวกัน 1.2 ระดับสถานศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมจัดให้มีระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดทำแนวปฏิบัติ คู่มือ และกลไกกำกับดูแลด้านจริยธรรมในการใช้งาน 1.3 ระดับครูผู้สอน ครูควรพัฒนาความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์และนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้จริง เพื่อเพิ่มความมั่นใจและปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับผู้เรียน โดยยึดแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมและแนวทางที่สถานศึกษากำหนด 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบบริบทของสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยภูมิหลังที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดสถานศึกษา สังกัด 2.2 ควรมีการวิจัยการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของแนวทางที่พัฒนาขึ้นในบริบทจริงของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จุกาทิพย์ เชื้อกุลชาติ, สุชาดา นันทะไชย, และพร้อมพีไล บัวสุวรรณ. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของครูกับความตระหนักรู้จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์: กรณีศึกษาโรงเรียนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในประเทศไทย. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 5(6), 1033–1048.
- รพีพัฒน์ ชูเมือง, และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(3), 602.
- สถิตย์ กุลสอน, มีศักดิ์ แสงศิลา, โสภา ชัยพัฒน์, และเบญจสิริ เจริญสวัสดิ์. (2568). การรังสรรค์เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) สู่ห้องเรียนปฏิบัติการเรียนรู้ของครู. วารสารวิจัยสหวิทยาการสร้างสรรค์, 8(4), 956.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.onec.go.th/index>.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). AI เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1805>
- สิริน ฉกามานนท์, และพัชรภรณ์ ทัทมาลี. (2568). แนวทางการยกระดับความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ของครูไทยในยุคดิจิทัล. วารสารการศึกษาและนวัตกรรม, 27(1), 186–201.
- สิวริศร ตรีชิต, สุชาดา นันทะไชย, และสุदारัตน์ สารสว่าง. (2568). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์และจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ของครูกลุ่มโรงเรียนพหุโยธิน. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 40(2), 66–80.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น .(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abcede-Morales, L. J., & Jacob, B. P. (2025). The integration of artificial intelligence (AI) in teaching science among public schools in the Philippines: Best practices, challenges, and readiness of teachers. *Ignatian International Journal for Multidisciplinary Research*, 3(6), 1266–1305.
- Ayanwale, M. A., Sanusi, I. T., Adelana, O. P., Aruleba, K. D., & Oyelere, S. S. (2022). Teachers' readiness and intention to teach artificial intelligence in schools. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215.
- Celik, I. (2023). Towards Intelligent-TPACK: An empirical study on teachers' professional knowledge to ethically integrate artificial intelligence (AI)-based tools into education. *Computers in Human Behavior*, 138.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In *Attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Sons.
- Liu, M., Ren, Y., Nyagoga, L. M., Stonier, F., Wu, Z., & Liang Yu, L. (2023). Future of education in the era of generative artificial intelligence: Consensus among Chinese scholars on applications of ChatGPT in schools. *Future in Educational Research*, 1(1), 72–10
- Purnama, M. R., Adnyana, I. P. I. K., Sogen, A. T., Indrawan, G., & Santosa, M. H. (2025). Teacher's Readiness Toward Artificial Intelligence in The School of North Bali. *Jurnal Paedagogy*, 12(1), 23–32.

- Ramazanoğlu, M. & Akin, A. (2024). AI readiness scale for teachers: Development and validation. *Education and Information Technologies*, 30(6), 6869–6897.
- UNESCO. (2021). *AI and education: Guidance for policy-makers*. Paris, France: UNESCO.
- UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. Paris, France: UNESCO.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1–27.